

Rozporządzenie CLP

– zharmonizowana klasyfikacja oraz oznakowanie chemikaliów

Foto: Griszka Niewiadomski/Stock.XCHNG

W artykule przedstawiono założenia rozporządzenia CLP, różnice między nowym systemem a dotychczas obowiązującymi przepisami opartymi na dyrektywach 67/548/EWG i 1999/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady. Omówiono także terminy wchodzenia w życie postanowień rozporządzenia CLP oraz działania, które należy podjąć w przypadku, gdy dotychczasowe oznakowanie i opakowanie substancji bądź mieszanin jest niezgodne z jego wymogami.

CLP regulation – harmonized classification, labelling and packaging of chemicals

This article presents assumptions related to the CLP regulation, differences between the new system and former regulations based on 67/548/EEC and 1999/45/CE directives of the European Parliament and Council. It discusses the length of *vacatio legis* for the new regulation as well as actions that will have to be taken should previous packaging and marking of substances or mixtures do not comply with the new requirements.

Wstęp

Międzynarodowy rynek substancji chemicznych może funkcjonować skutecznie jedynie wówczas, gdy wymagania ich dotyczące w poszczególnych państwach będą tożsame lub bardzo podobne.

Aby osiągnąć ten cel na poziomie Unii Europejskiej, 1 czerwca 2007 r. we wszystkich państwach członkowskich weszło w życie rozporządzenie w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) [1]. Kolejnym krokiem, będącym *de facto* dostosowaniem rozwiązania europejskiego do standardu światowego (GHS) w dziedzinie klasyfikacji, oznakowania i pakowania chemikaliów jest zmiana rozporządzenia REACH rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 [2], zwanym rozporządzeniem CLP. W niniejszym artykule przedstawiono jego założenia, różnice między nowym systemem a dotychczas obowiązującymi przepisami opartymi na dyrektywach Rady 67/548/EWG i 1999/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady, a także terminy wchodzenia w życie postanowień rozporządzenia CLP oraz działania, które należy podjąć, w przypadku, gdy dotychczasowe oznakowanie i opakowanie substancji bądź mieszanin jest niezgodne z jego wymogami.

Globalnie Zharmonizowany System Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów (GHS)

Międzynarodowe, ujednoczone podejście do klasyfikacji i oznakowania chemikaliów reprezentuje GHS (*Global Harmonised System*), czyli Globalnie Zharmonizowany System Klasyfikacji i Oznakowania

Chemikaliów, który zawiera ujednoczone kryteria klasyfikacji substancji i mieszanin pod względem stwarzanych przez nie zagrożeń dla zdrowia człowieka i środowiska oraz wymagania dotyczące informowania o zagrożeniu – w postaci etykiet ostrzegawczych oraz kart charakterystyki [3].

Podstawy do opracowania GHS wywodzą się z mandatu do opracowania globalnie zharmonizowanego systemu klasyfikacji i oznakowania chemikaliów, który został nadany na Konferencji Narodów Zjednoczonych nt. Środowiska i Rozwoju w 1992 r. w Rio de Janeiro. System GHS przyjęty został w 2002 r. na Szczycie Narodów Zjednoczonych dotyczącym Zrównoważonego Rozwoju w Johannesburgu [3].

Wdrożenie systemu GHS w UE

W Unii Europejskiej system GHS został wdrożony za pomocą rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie klasyfikacji (*Classification*), oznakowania (*Labelling*) i pakowania (*Packaging*) substancji i mieszanin chemicznych – określanego skrótem CLP [3].

Rozporządzenie to zastąpi dyrektywę Rady 67/548/EWG z 27 czerwca 1967 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych odnoszących się do klasyfikacji, pakowania i oznakowania substancji niebezpiecznych (w skrócie DSD¹) oraz dyrektywę 1999/45/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 31 maja 1999 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich, odnoszących się do klasyfikacji, pako-

wania i oznakowania preparatów niebezpiecznych (w skrócie DPD²). Została ona ostatecznie uchylona 1 czerwca 2015 r. [3].

Rozporządzenie 1272/2008 jest implementacją wybranych kryteriów GHS do prawa wspólnotowego, zgodnie z zapisem: „Kraje mają swobodę w określeniu, które z modułów zostaną zastosowane w różnych częściach ich systemów” [4].

Kryteria klasyfikacji substancji i mieszanin chemicznych oraz zasady ich oznakowania, zgodnie z zasadami GHS, zostały opublikowane po raz pierwszy w 2003 r. w tzw. Fioletowej Księdze. Dokument ten jest uaktualniany co 2 lata, zgodnie z wynikami prac podkomitetu ds. Globalnie Zharmonizowanego Systemu Klasyfikacji i Oznakowania działającego przy ONZ. Najnowszą jest trzecia zrewidowana wersja GHS, wydana w 2009 roku (*GHS Rev. 3*), w której wprowadzono następujące zmiany:

- dodano nową klasę zagrożenia: „substancje/mieszaniny stwarzające zagrożenie dla warstwy ozonowej”
- klasę zagrożenia „działanie uczulające na skórę/drogi oddechowe” podzielono na dwie podkategorie (1A i 1B)
- wprowadzono zmiany w kryteriach klasyfikacji substancji/mieszanin ze względu na zagrożenie przewlekłe dla środowiska
- dodano zapis umożliwiający odstąpienie od ogólnych zasad oznakowania substancji i mieszanin zawartych w GHS, w przypadku chemikaliów wprowadzanych do obrotu w małych opakowaniach [3].

¹ DSD z ang. Dangerous Substances Directive.

² DPD z ang. Dangerous Preparation Directive.

Cel rozporządzenia CLP

Celem rozporządzenia CLP jest „zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzi i ochrony środowiska”, a także swobodnego przepływu chemikaliów za pomocą zharmonizowania kryteriów klasyfikacji substancji i mieszanin oraz przepisów dotyczących oznakowania i pakowania substancji i mieszanin stwarzających zagrożenie oraz nałożenia na:

- producentów, importerów i dalszych użytkowników – obowiązku klasyfikowania substancji i mieszanin wprowadzanych do obrotu

- dostawców – obowiązku oznakowania i pakowania substancji i mieszanin wprowadzanych do obrotu

- producentów, producentów wyrobów i importerów – obowiązku klasyfikowania substancji, które nie są wprowadzane do obrotu, lecz podlegają obowiązkowi rejestracji lub zgłoszenia na mocy rozporządzenia REACH.

Poza tym, rozporządzenie nakłada na producentów i importerów substancji obowiązek zgłaszania Agencji tych klasyfikacji i elementów etykiety, które nie zostały jeszcze przedstawione w ramach rejestracji na mocy rozporządzenia REACH. Ważnym elementem rozporządzenia jest też ustanowienie wykazu substancji wraz ze zharmonizowaną na szczeblu Wspólnoty klasyfikacją i elementami oznakowania; i ustanowienie wykazu klasyfikacji i oznakowania substancji, składającego się ze wszystkich zgłoszeń, przekazanych informacji, zharmonizowanych klasyfikacji i elementów oznakowania [2].

Wyłączenia z rozporządzenia CLP

Rozporządzenie CLP nie ma zastosowania do substancji i mieszanin radioaktywnych, chemikaliów, które podlegają nadzorowi celnemu (m.in. pod warunkiem, że są tymczasowo magazynowane i że nie są poddawane obróbce ani przetwarzane) oraz niewprowadzanych do obrotu substancji i mieszanin pozyskiwanych na potrzeby badań naukowych i rozwojowych (pod warunkiem, że są stosowane w kontrolowanych warunkach zgodnie ze wspólnotowymi przepisami dotyczącymi warunków pracy i środowiska).

CLP nie dotyczy również półproduktów niewyodrębnianych oraz produktów leczniczych (w tym również weterynaryjnych), produktów kosmetycznych, wyrobów medycznych, które są inwazyjne lub używane w bezpośrednim kontakcie fizycznym z ciałem ludzkim i żywności lub pasz.

Rozporządzenie nie ma też zastosowania do transportu towarów niebezpiecznych drogą powietrzną, morską, lądową, kolejową lub żegluga śródlądową, a odpady nie są substancją, mieszaniną ani wyrobem w rozumieniu art. 2 tego rozporządzenia [2].

Układ i terminy obowiązywania rozporządzenia CLP

CLP składa się z 7 załączników merytorycznych, zawierających m.in. wymagania w zakresie klasyfikacji i oznakowania substancji i mieszanin, wykazy zwrotów wskazujących rodzaj zagrożenia, środki ostrożności oraz odpowiednie piktogramy. Zawiera także zharmonizowaną klasyfikację oraz

oznakowanie niektórych substancji niebezpiecznych oraz tabelę służącą do przeklasyfikowania substancji bądź mieszaniny zaklasyfikowanej zgodnie z dyrektywą 67/548/EWG do wymagań przepisów GHS.

Jeżeli chodzi o terminy obowiązywania CLP: weszło ono w życie 20 stycznia 2009 r. I tak:

1. Od dnia wejścia w życie rozporządzenia stracił moc załącznik I do dyrektywy 67/548/EWG, obowiązuje natomiast tabela 3.2 załącznika VI do rozporządzenia CLP.

2. Od daty wejścia w życie rozporządzenia terminy „preparat” lub „preparaty” zamieniono odpowiednio na: „mieszanina” lub „mieszaniny”.

3. Zmianie uległy treści not (zwanych teraz uwagami) stosowanych w wykazie substancji niebezpiecznych (tabela 3.2 załącznik VI).

4. Do 1 grudnia 2010 r. substancje klasyfikowało się, oznakowywało i pakowało zgodnie z DSD (oczywiście stosując załącznik VI do CLP zamiast załącznika I do dyrektywy 67/548/EWG). Nowe rozporządzenie (CLP) zezwalało jednak (art. 62 ust. 2) na klasyfikację, oznakowanie i pakowanie substancji zgodnie z nowymi wymaganiami jeszcze przed dniem 1 grudnia 2010 r. W takim przypadku nie miały zastosowania przepisy dyrektywy 67/548/EWG i 1999/45/WE, co w praktyce oznaczało, że w karcie charakterystyki substancji należało umieścić podwójną klasyfikację: według dyrektywy 67/548/EWG i CLP, na opakowaniu substancji, zamiast oznakowania według obecnie obowiązujących przepisów należało zamieścić oznakowanie według CLP i w końcu: należało stosować przepisy dotyczące opakowań zawarte w CLP.

5. Od 1 grudnia 2010 r. do 1 czerwca 2015 r. substancje chemiczne klasyfikuje się stosując zarówno przepisy CLP i DSD, ale oznakowuje i pakuje się je wyłącznie według przepisów CLP.

6. Do 1 czerwca 2015 r. mieszaniny klasyfikuje się, oznakowuje i pakuje zgodnie z przepisami DSD i DPD (oczywiście stosując załącznik VI do CLP zamiast załącznika I do dyrektywy 67/548/EWG).

Rozporządzenie zezwala jednak (art. 62 ust. 2) na klasyfikację, oznakowanie i pakowanie mieszanin zgodnie z CLP już przed 1 czerwca 2015 r. W takim przypadku nie mają zastosowania przepisy dyrektyw 67/548/EWG i 1999/45/WE, co oznacza, że w karcie charakterystyki mieszaniny należy umieścić podwójną klasyfikację: według DSD (w odniesieniu do substancji zawartych w mieszaninie), DPD (w odniesieniu do mieszaniny) i CLP (w odniesieniu do substancji zawartych w mieszaninie i do mieszaniny), na opakowaniu mieszaniny, zamiast oznakowania według obecnie obowiązujących przepisów należy zamieścić oznakowanie według CLP oraz, że należy stosować przepisy dotyczące opakowań zawarte w CLP.

7. Od dnia 1 czerwca 2015 r. zarówno do substancji, jak i mieszanin stosuje się wyłącznie przepisy CLP [4].

W przypadku **substancji** zaklasyfikowanych i oznakowanych zgodnie z dyrektywą 67/548/EWG, które wprowadzono do obrotu (co zgodnie z definicją CLP oznacza: odpłatne lub nieodpłatne dostarczenie lub udostępnienie stronie trzeciej; import jest uznawany za wprowadzenie do obrotu)

Tabela. Różnice między wcześniejszymi dyrektywami (DSD, DPD) i nowym rozporządzeniem (CLP)

Table. Differences between directives (DSD and DPD) and the new regulation (CLP)

DSD i DPD	CLP
Terminologia	
Terminologia DSD, np. preparat, niebezpieczny, kategoria zagrożenia, sformułowanie dotyczące ryzyka, sformułowanie dotyczące bezpieczeństwa	Terminologia GHS ONZ, np. mieszanina, stwarzający zagrożenie, klasa zagrożenia, zwrot określający zagrożenie, zwrot określający środki ostrożności
Kryteria	
Kategorie zagrożenia zgodnie z DSD dotyczące zagrożeń wynikających z właściwości fizycznych oraz zagrożeń dla zdrowia i środowiska naturalnego	Klasy zagrożenia GHS ONZ uwzględniające te różnicowania, które najlepiej oddają kategorie zagrożenia DSD; łączna liczba klas zagrożenia na mocy CLP większa od łącznej liczby kategorii zagrożenia na mocy DSD
Kategorie zagrożenia DSD + dodatkowe elementy etykiety np. R1 (Produkt wybuchowy w stanie suchym)	Klasy zagrożenia GHS ONZ + uzupełniające elementy etykiety przejęte z DSD, np. EUH001 (Wybuchowy w stanie suchym)
Zasady obliczeniowe DPD (metoda konwencjonalna) w zakresie klasyfikacji preparatów	Metody obliczeniowe GHS ONZ (addytywność, suma) różniące się od zasad obliczeniowych DPD
Badania, doświadczenia ludzi lub obliczenia w celu klasyfikacji mieszanin	Podobnie jak w przypadku DPD; dodatkowo zasady pomocowe umożliwiające klasyfikację mieszanin na podstawie danych dotyczących podobnych przebadanych mieszanin i informacji o poszczególnych stwarzających zagrożenie składnikach substancji
Elementy etykiety	
Symbole DSD	Piktogramy CLP
Wybór spośród 50 różnych sformułowań dotyczących bezpieczeństwa; ograniczona swoboda wyboru	Wybór spośród 110 różnych zwrotów określających środki ostrożności; swoboda wyboru
Procedury	
Zharmonizowana klasyfikacja dot. zasady w przypadku wszystkich kategorii zagrożenia	Zharmonizowana klasyfikacja w przypadku substancji rakotwórczych, mutagennych i działających szkodliwie na rozrodczość lub uczulających na drogi oddechowe; inne skutki oceniane w zależności od przypadku
Zharmonizowana klasyfikacja na podstawie wniosku państwa członkowskiego	Zharmonizowana klasyfikacja na podstawie wniosku państwa członkowskiego (przepisy przejęte z rozporządzenia REACH) lub, w określonych warunkach, wniosku producenta, importera lub dalszego użytkownika
Brak procedury zgłoszenia	Zgłoszenie klasyfikacji i oznakowania substancji do wykazu klasyfikacji i oznakowania sporządzonego przez ECHA (przepisy przejęte z rozporządzenia REACH)

przed 1 grudnia 2010 r., nie muszą być one ponownie oznakowane i opakowane do 1 grudnia 2012 r.

Podobnie w przypadku **mieszanin** zaklasyfikowanych i oznakowanych zgodnie z dyrektywą 1999/45/WE, które wprowadzono do obrotu przed 1 czerwca 2015 r., nie muszą być one ponownie oznakowane i opakowane do 1 czerwca 2017 r. [3].

Różnice między CLP a dyrektywami DSD i DPD

Zarówno rozporządzenie CLP, jak i wcześniejsze dyrektywy w sprawie substancji niebezpiecznych (DSD) i preparatów niebezpiecznych (DPD) odnoszą się do klasyfikacji, przekazywania informacji o zagrożeniach przez oznakowanie oraz pakowania, ale są między nimi istotne różnice (tabela), [5].

Nowy system wprowadzony rozporządzeniem CLP

W porównaniu z REACH rozporządzenie CLP ma znacznie szerszy zakres, ponieważ ma zastosowanie bez względu na tonaż (wymogi rozporządzenia REACH dotyczą substancji produkowanych lub importowanych w ilości 1 t lub więcej w skali roku), [4]. Rozporządzenie to nakłada na producentów, importerów i dalszych użytkowników obowiązek sklasyfikowania substancji lub mieszanin przed wprowadzeniem do obrotu (z zachowaniem przepisów przejściowych), [4].

Podobnie, w pewnych przypadkach, obowiązek klasyfikacji spoczywa na producentach i importerach wyrobów (substancje uwalniające się w sposób zamierzony, substancje „wysokiego ryzyka”), [4]. Obowiązek klasyfikacji dotyczy substancji niezależnie od tonażu oraz od tego, czy są substancjami „wprowadzonymi”, a zatem do 1 grudnia 2010 r. należało dokonać klasyfikacji wszystkich substancji stwarzających ryzyko, a nie tylko tych, które musiały być w tym terminie zarejestrowane zgodnie z rozporządzeniem REACH [4].

Substancje zgodnie z rozporządzeniem CLP (art. 36) będą podlegać zharmonizowanej klasyfikacji i oznakowaniu, jeżeli spełniają kryteria określone w załączniku I w odniesieniu do:

- działania uczulającego na drogi oddechowe, kategoria 1
- działania mutagennego na komórki rozrodcze, kategoria 1A, 1B lub 2
- rakotwórczości, kategoria 1A, 1B lub
- szkodliwego działania na rozrodczość, kategoria 1A, 1B lub 2.

Także substancje czynne, w rozumieniu dyrektyw 91/414/EWG (dotyczącej środków ochrony roślin) lub 98/8/WE (dotyczącej produktów biobójczych), podlegają zharmonizowanej klasyfikacji i oznakowaniu (ze względu na wszystkie rodzaje zagrożeń stwarzanych przez te substancje).

W indywidualnych przypadkach, jeżeli zostanie przedstawione uzasadnienie dowodzące, że istnieje potrzeba zharmonizowanej klasyfikacji i oznakowania na szczeblu wspólnotowym pomimo tego, że substancja nie spełnia wymienionych kryteriów klasyfikacji oraz nie jest substancją czynną w myśl dyrektyw 91/414/EWG czy 98/8/WE, substancje takie mogą zostać zamieszczone w części 3 załącznika VI [5].

Piktogram	Oznakowanie
	GHS 01 Materiały wybuchowe niestabilne Materiały wybuchowe podklasy: 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 Substancje i mieszaniny samoreaktywne, typy A, B Nadtlenki organiczne, typy A, B
	GHS 02 Gazy łatwo palne, kategoria zagrożenia 1 Wyroby aerozolowe łatwo palne, kategorie zagrożenia 1, 2 Substancje ciekłe łatwo palne, kategorie zagrożenia 1, 2, 3 Substancje stałe łatwo palne, kategorie zagrożenia 1, 2 Substancje i mieszaniny samoreaktywne, typy B, C, D, E, F Substancje ciekłe piroforyczne, kategoria zagrożenia 1 Substancje stałe piroforyczne, kategoria zagrożenia 1 Substancje i mieszaniny samonagrzewające się, kategorie zagrożenia 1, 2 Substancje i mieszaniny, które w kontakcie z wodą wydzielają gazy łatwo palne, kategorie zagrożenia 1, 2, 3 Nadtlenki organiczne, typy B, C, D, E, F
	GHS 03 Gazy utleniające, kategoria zagrożenia 1 Substancje ciekłe utleniające, kategorie zagrożenia 1, 2, 3 Substancje stałe utleniające, kategorie zagrożenia 1, 2, 3
	GHS 04 Gazy pod ciśnieniem: – gazy sprężone – gazy skroplone – gazy skroplone schłodzone – gazy rozpuszczone
	GHS 05 Substancje i mieszaniny powodujące korozję metali, kategoria zagrożenia 1 Działanie żrące na skórę, kategorie zagrożenia 1A, 1B, 1C Poważne uszkodzenie oczu, kategoria zagrożenia 1
	GHS 06 Toksyczność ostra (droga pokarmowa, po naniesieniu na skórę, po narażeniu inhalacyjnym), kategorie zagrożenia 1, 2, 3
	GHS 07 Toksyczność ostra (droga pokarmowa, po naniesieniu na skórę, po narażeniu inhalacyjnym), kategoria zagrożenia 4 Działanie drażniące na skórę, kategoria zagrożenia 2 Działanie drażniące na oczy, kategoria zagrożenia 2 Działanie uczulające na skórę, kategoria zagrożenia 1 Działanie toksyczne na narządy docelowe w następstwie narażenia jednorazowego, kategoria zagrożenia 3
	GHS 08 Działanie uczulające na drogi oddechowe, kategoria zagrożenia 1 Działanie mutagenne na komórki rozrodcze, kategorie zagrożenia 1A, 1B, 2 Rakotwórczość, kategorie zagrożenia 1A, 1B, 2 Działanie szkodliwe na rozrodczość, kategorie zagrożenia 1A, 1B, 2 Działanie uczulające na narządy docelowe w następstwie narażenia jednorazowego, kategorie zagrożenia 1, 2 Działanie toksyczne na narządy docelowe w następstwie narażenia powtarzanego, kategorie zagrożenia 1, 2 Toksyczność przy aspiracji, kategoria zagrożenia 1
	GHS 09 Stwarzające zagrożenie dla środowiska wodnego: – toksyczność ostra, kategoria zagrożenia 1 – toksyczność przewlekła, kategorie zagrożenia 1, 2

Rys. Piktogramy określające rodzaj zagrożenia

Fig. Pictograms defining the type of hazard

Nowy system klasyfikacji dzieli zagrożenia na 28 klas w zależności od sposobu powodowania zagrożenia: 16 klas zagrożeń fizycznych opartych na klasach zdefiniowanych w prawie międzynarodowym w odniesieniu do transportu towarów niebezpiecznych, 10 klas zagrożeń dla zdrowia ludzkiego i 1 klasę zagrożeń dla środowiska (z dodatkową klasą dla substancji działających szkodliwie na warstwę ozonową).

Jeżeli substancja lub mieszanina zostanie (lub jest) sklasyfikowana jako stwarzająca zagrożenie, dostawcy³ muszą zapewnić, aby przed wpro-

wadzeniem do obrotu została ona oznakowana i opakowana zgodnie z wymogami rozporządzenia CLP (z zachowaniem przepisów przejściowych), [4].

W niektórych przypadkach, zharmonizowana klasyfikacja i oznakowanie podane w załączniku VI⁴ do rozporządzenia CLP nie są zgodne z dotychczas stosowanymi. Konieczne jest wówczas niezwłoczne

³ Dostawca – każdy producent, importer, dalszy użytkownik lub dystrybutor wprowadzający do obrotu substancję w jej postaci własnej albo jako składnik mieszaniny, czy mieszaninę.

⁴ 10 sierpnia 2009 r. ukazało się rozporządzenie Komisji (WE) nr 790/2009 dostosowujące do postępu naukowo-technicznego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin (tekst mający znaczenie dla EOG) (DzUrz L 235 z 5.09.2009, str. 1.). Od dnia 05.09.2009 r. załącznik VI do rozporządzenia CLP zawiera zmiany wprowadzone przez trzydziestą i trzydziestą pierwszą poprawkę do postępu technicznego (30 i 31 ATP).

uwzględnienie tych zmian w kartach charakterystyki i etykietach substancji i mieszanin, ponieważ nie można posługiwać się krajowymi przepisami, które zostały anulowane w momencie wprowadzenia rozporządzenia 1272/2008 [4].

Zgodnie z art. 17 rozporządzenia CLP [2] oznakowanie (etykieta) substancji lub mieszaniny zaklasyfikowanej jako stwarzająca zagrożenie powinno zawierać:

- nazwę, adres i numer telefonu dostawcy lub dostawców
- nominalną ilość substancji lub mieszaniny w pakunkach udostępnianych ogółowi społeczeństwa, jeżeli informacja ta nie jest podana w innym miejscu na opakowaniu
- identyfikator produktu (zgodny z art. 18 rozporządzenia CLP)
- piktogramy określające rodzaj zagrożenia (rys.)
- hasło ostrzegawcze („niebezpieczeństwo” lub „uwaga”)
- zwroty wskazujące rodzaj zagrożenia (zwroty H)
- zwroty wskazujące środki ostrożności (zwroty P)
- inne informacje (uzupełniające) wymagane przepisami art. 25 rozporządzenia CLP.

W załączniku VII do rozporządzenia nr 1272/2008 została zamieszczona tabela wspomagająca przełożenie klasyfikacji sporządzonej dla danej substancji lub mieszaniny na mocy dyrektywy 67/548/EWG lub odpowiednio dyrektywy 1999/45/WE na odpowiadającą jej klasyfikację na mocy tego rozporządzenia.

Z tabeli przełożenia można korzystać w przypadku, gdy dostawca dokonał już klasyfikacji substancji zgodnie z DSD przed 1 grudnia 2010 r., lub mieszaniny zgodnie z DPD przed 1 czerwca 2015 r., oraz gdy nie są dostępne dalsze dane dotyczące substancji lub mieszaniny i rozpatrywanej klasy zagrożenia [5]. We wprowadzeniu do załącznika VII do CLP podkreślono, że w przypadku dysponowania danymi dotyczącymi substancji lub mieszaniny, na przykład zawartymi w otrzymanych kartach charakterystyki, ocena i klasyfikacja odbywa się zgodnie z art. 9 do 13 CLP.

Należy pamiętać, że tabela przełożenia dotyczy tych zagrożeń, w przypadku których istnieje odpowiednia korelacja pomiędzy DSD/DPD i CLP. W przypadku braku stosownej klasyfikacji, niezbędne będzie samodzielne dokonanie oceny tych właściwości przy zastosowaniu kryteriów określonych w załączniku I do CLP. Będzie to konieczne m.in.:

- w przypadku substancji stałych łatwo palnych, gdzie nie ma możliwości dokonania przełożenia pomiędzy kryteriami DSD i CLP
- w przypadku toksyczności ostrej, gdzie przedziały klasyfikacji obu systemów nakładają się na siebie (dopóki dane nie będą dostępne, można stosować minimalną klasyfikację przy wykorzystaniu tabeli przełożenia; należy jednak dokładnie to zweryfikować, jeśli dysponuje się danymi pozwalającymi na dokonanie dokładniejszej klasyfikacji substancji lub mieszaniny)
- szczególną ostrożność należy zachować przy korzystaniu z tabeli przełożenia w odniesieniu do mieszanin, gdyż istnieje wiele ograniczeń dotyczących jej stosowania; w przypadku mieszanin zaklasyfikowanych wcześniej na podstawie wyników badań, tabela może być wykorzystana w taki sam sposób, jak w odniesieniu do substancji; jednakże w przypadku tych mieszanin, które zostały

wcześniej zaklasyfikowane na podstawie stężeń granicznych określonych w DPD lub standardowej metody obliczeń w ramach DPD, proponowany rezultat przełożenia w ramach CLP należy dokładnie rozważyć ze względu na różnice w zakresie stężeń granicznych i metod obliczeń w ramach CLP; w szczególnym przypadku „braku klasyfikacji” w ramach DPD nie należy korzystać z tabeli, gdyż brak jest uzasadnionych wskazań co do potencjalnego rezultatu przełożenia [5].

Tabelą przełożenia można się również posłużyć w odniesieniu do substancji, którym przypisano zharmonizowane klasyfikacje zamieszczone w tabeli 3.1 w załączniku VI do CLP, w przypadku, gdy pozycja dotycząca tej substancji nie obejmuje klasy zagrożenia lub zróżnicowania, które należy przełożyć. Aby sprawdzić, czy nie zachodzi taka sytuacja, należy odwołać się do kolumny „Uwagi” w tabeli 3.1 (Uwaga H), [5].

Jednym z obowiązków producentów i importerów wynikającym z rozporządzenia CLP (art. 40) jest też zgłoszenie (notyfikacja) do Europejskiej Agencji Chemikaliów – ECHA (European Chemicals Agency) klasyfikacji i oznakowania substancji. Obowiązek ten dotyczy tych producentów i importerów, wprowadzających do obrotu substancje, które:

- podlegają rejestracji zgodnie z rozporządzeniem nr 1907/2006 (REACH)
- podlegają przepisom rozporządzenia CLP i spełniają kryteria klasyfikacji jako stwarzające zagrożenie (wprowadzane do obrotu w postaci własnej lub jako składniki mieszanin w ilości powyżej stężeń granicznych, co powoduje zaklasyfikowanie mieszaniny jako stwarzającej zagrożenie).

W przypadku substancji wprowadzonych do obrotu 1 grudnia 2010 r. lub później, zgłoszenia klasyfikacji i oznakowania substancji należy dokonać w terminie 1 miesiąca od ich wprowadzenia do obrotu. W przypadku substancji wprowadzonych do obrotu przed dniem 1 grudnia 2010 r. zgłoszenia klasyfikacji i oznakowania substancji można dokonać przed tą datą [3].

Prowadzony przez Agencję wykaz dotyczący klasyfikacji i oznakowania jest bazą danych, która będzie zawierać podstawowe informacje na temat klasyfikacji i oznakowania zgłoszonych i zarejestrowanych substancji, przekazane przez producentów i importerów. Baza danych będzie również zawierać wykaz zharmonizowanych klasyfikacji (załącznik VI do rozporządzenia CLP, tabela 3.1). Do wykazu tego zostaną włączone informacje przedłożone jako część dokumentacji rejestracyjnej zgodnie z rozporządzeniem REACH [6].

Rozporządzenie CLP jest prawnie wiążące we wszystkich państwach członkowskich i odnosi się bezpośrednio do przemysłu, ale jego wprowadzenie ma również wpływ na użytkowników substancji chemicznych. Dla nich oznacza ono:

- konieczność przygotowania się do zmiany wyglądu etykiet (inne piktogramy, hasła ostrzegawcze, inne brzmienie zwrotów H i P)
- funkcjonowanie na rynku kart charakterystyki z podwójną klasyfikacją (od 1 grudnia 2010 r. do 1 czerwca 2015 r.)
- obowiązek posługiwania się przez kilka lat terminologią pochodzącą z dyrektyw unijnych (substancje niebezpieczne), jak i rozporządzenia CLP/GHS (substancja stwarzająca zagrożenie).

Podsumowanie

Rozporządzenie CLP to nowe europejskie rozporządzenie w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania chemikaliów. Przepisy rozporządzenia wprowadzają w całej UE nowy system klasyfikacji i oznakowania chemikaliów oparty na Globalnie Zharmonizowanym Systemie Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów Organizacji Narodów Zjednoczonych (GHS ONZ).

Przedmiotem CLP są zagrożenia związane z substancjami i mieszaninami chemicznymi oraz sposób informowania o nich osób trzecich. Zadaniem przedsiębiorstw jest ustalenie rodzaju zagrożeń związanych z substancjami i mieszaninami przed wprowadzeniem ich do obrotu oraz sklasyfikowanie ich zgodnie z rozpoznanymi zagrożeniami. Substancję lub mieszaninę stwarzającą zagrożenie należy oznakować, aby poinformować pracowników i konsumentów przed jej użyciem.

Należy pamiętać, że termin „mieszanina” oznacza to samo, co stosowany dotychczas termin „preparat”.

Wyznaczono wiele dat, przed upływem których przedsiębiorstwa zobowiązane są sklasyfikować i oznakować substancje i mieszaniny zgodnie z przepisami CLP.

Przedsiębiorstwa mają obowiązek zgłosić substancje i mieszaniny stwarzające zagrożenie do centralnego wykazu, prowadzonego przez Europejską Agencję Chemikaliów.

PIŚMIENICTWO

[1] Rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH), utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniające dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylające rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywę Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE nr L 396 z 30.12.2006)

[2] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, zmieniającym i uchylającym dyrektywę 67/548/EWG i 1999/45/WE oraz zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 1907/2006 (Dz. Urz. UE nr L 353 z 31.12.2008 r.)

[3] Materiały zamieszczone na stronie internetowej Biura ds. Substancji Chemicznych <http://www.chemikalia.gov.pl/>

[4] Materiały zamieszczone na stronie internetowej Punktu Konsultacyjnego ds. REACH Ministerstwa Gospodarki;

http://www.reach-info.pl/5_rozporzadzenie_1272_2008_clp.html

[5] Wstępne wytyczne dotyczące rozporządzenia CLP opracowane przez ECHA; http://guidance.echa.europa.eu/docs/guidance_document/clp_introductory_pl.pdf

[6] Poradnik „Zgłaszanie substancji do wykazu klasyfikacji i oznakowania”; http://echa.europa.eu/doc/publications/practical_guides/pg_7_clp_notif_pl.pdf

Publikacja opracowana na podstawie wyników uzyskanych w ramach I etapu programu wieloletniego pn. „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” dofinansowanego w latach 2008-2010 w zakresie zadań służb państwowych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Koordynator: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.